דינא הכי. שיעלם לו כלי עשוי ומתוקן ג) והתנן (ב"ק ד' י:) גבי ניזקין תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בנגיחה שממין לו הנגיחה של בהמתו שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסיף ומשלם דמיהן ה"ג ישומו לו שברי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויטרח ויקנה לו כלי אחר: **ואיפטר.** דה"ל מתה מחמת מלאכה: **לה"ג מאי.** מי הוי מתה מחמת מלאכה או לא: **דנשי קטלוהו.** לא היה לו ליפול בידן: **וחכיו.** נתחמם: **דנשי קטלוהו.** בעל בעילות הרבה ומת: **שאלא.** נוטע כרמים למאכלה: **אומנא.** ג) מקין דס: **ספר.** המספר את אנשי העיר בתספורת: **כשאלה בבעלים דמי.** אם משהיה זה במלאכתו שאל הימנה בהמה באותה שעה ומתה פטור: **רבנן.** בני בית מדרשו: **שאיל לן מר.** רבינו נשאל לנו למלאכתנו ללמוד לנו תורה שיושב ומלמד לנו תורה כל היום ואם נשאל ממנו בהמה ומתה ניפטר: **אתון שאילתון לי.** למלאכתי שכשאני חפץ להתחיל במסכת אחרת שלא תשכח ממני אין אתם יכולין למחות בידי: **ביומא דלא.** כשדורשין לפני הרגל בהלכות הרגל דלא מצי לאשתמוטי למילתא אחריתי: **איכא שאילו ליה בשאר יומי.** שאילו גרסינן: **כודנייתא.** פרילה: **בבעלים.** שהיה מסייעו בשעת שאילה: **למיסר.** לראות שלא ירבו במשאה: **ומתה דדרכה בי גנב.** ואפ"ה חייבין דאי נמי שבקה מלאך המות בי גנב הוה קיימא כדאמרינן בפרק המפקיד (לעיל לו:) הלכך משגגבה חייב בתשלומין: **גניבה בבעלים.** גניבה זו שאתה מחייבו בבעלים היא שכירותה בשעת שכירות כשנכנסה לרשותו ותניא לעיל (ד' לה:) היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה: **מתני' המשאיל אומר שאולה מתה.** השאל אחת ושכר אחת קאי: **ביום שהיתה שאולה מתה.** קאי אשאלה היום ושכרה למחר: בשעה

פחת דמשאיל כמו דניזק וכן פי' ריב"ם אלא שהוסיף ופי' דפליגי אפילו היכא דליכא פחת דלרב שנשבר כלי ברשות שואל פותחין לו שישלם לו דמי נרגא מעליא ואין מלמדין אותו לשלם השברים ומ"מ אם רצה לשלם השברים בחשבון ישלם אבל לרב כהנא ולרב אסי מלמדין אותו לשלם השברים כיון שהם ברשות משאיל והא דאמר בירושלמי מנין שאין שמין לא לגנב ולא לגזלן ואמר ר' אבא בר ממל חיים שניה ישלם ולא מתים עד כאן בגניבה בגזילה מנין מ"ר בון והשיב [אתו] הגזלה אשר גזל לאו היינו שישלם לו חיים ממש בהמה אחרת ולא סוכין אלא ה"ק חיים שניה ישלם שאם עודם חיים והוזלו יחזירם כמו שהם אבל הוזלו מתים צריך ליתן פחת מ"ג (א) חיים שישלם הכל משלם בלא פחת כמו (ב"ק ד' סה.) אחייה לקרן כעין שגנב וכן משמע בירושל' דקדושין דהתם קאמר מנין שאין הבעלים מטפלים בנגיחה מ"ר אבא בר ממל חיים שניה ישלם ולא מתים משמע דבפחת נגיחה איירי ולפי זה הא דפליג ר"א בפ"ק דבבא קמא (דף יא.) דקאמר שמין לגנב ולגזלן יש להוכיח דשיטו איטו קונה ולהכי הוי פחת לבעלים וא"ת דר' אלעזר גופיה במרובה (ב"ק דף סח.) קאמר תדע שסתם גניבה הוי יאוש בעלים כו' מה טביחה דאהנו מעשיו אף מכירה דאהנו מעשיו והיכי אהנו מעשיו דטביחה אי שיטו איטו קונה אלמא משמע דאהני מעשיו שקנאה בשיטו מעשה וי"ל דאהנו מעשיו לאו דאהנו לענין קנין אלא דאהנו לענין נקלקל והפסיד ממון בטביחת הבהמה מ"מ הא דאית ליה דשיטו לא קני היינו במתה מאליה או נרגא דאיתבר מאליו אבל בידים כגון טביחה קני בשיטו מעשה: **כי האי גוונא מאי.** תימה מאי קמבעי ליה הלא מתה ממש מחמת מלאכה וי"ל דאיבעי ליה אם שינה במה שהוליכה למקום שהרבה עכברים מצויין אבל אין לו לשמור שלא יהרגוהו:

ומתה כדרכה בי גנב. ואם תאמר מה צריך לומר דמתה בי גנב ויש לומר משום דבזה טעו אותם שסברו שמתה בפשיעה:

שאלה חצי היום ושכרה חצי היום. לא זו אף זו קתני לא מיבעיא שאלה חצי היום ושכרה חצי היום דספק גמור (ג) דאיכא למיטעי שהכל ביום אחד וחשיב דרכא דממונא ולהכי קתני בסיפא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע יחלוקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למחר אית לן למימר יחלוקו ולא מיבעיא בפרה אחת דספיקא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יחלוקו: **ביום** שהיתה שאולה מתה והלה אומר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"נ בשיש עסק שבועה ביניהם וקשה לר"י דאמאי צריך לאוקומי (ג) הכי דבלאו הכי הוי ליה מחויב שבועה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר איתבע לי מיהת דכדרכה מתה וע"י גלגול צריך ליתבע דשכורה מתה ואינו יכול ליתבע דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול ליתבע משלם דה"נ מפרש בגמ' מתניתין דקתני זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע שכורה מתה שנשבע על ידי גלגול וכן במציעתא השוכר אומר שכורה מתה והלה אומר איני יודע פטור ואמאי פטור ליתא איתבע לי דכדרכה מתה ועל ידי גלגול איצטריך ליתבע דשכורה מתה דאף על פי שהמשכיר טוען ספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן התורה דגמרינן מסוטה בברייתא בפ"ק דקדושין (דף כח. ושם) ובסיפא נמי בזה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע אמאי יחלוקו ניחא מתוך שאינו יכול ליתבע ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשנתבע טוען ודאי דומיא דסוטה שטוענת ודאי אבל בריש ופיפא שהנתבע טוען שמא אין מגלגלין דלא הוי דומיא דסוטה אך קשה מניעתא שהשוכר טוען ודאי ואור"י דמיירי כשמאמינו המשאיל במה שאומר שכדרכה מתה ואינו מזקיקו ליתבע על כך ואינו תימה דלא הוי דומיא דסיפא דזה אומר שאולה וזה אומר שכורה דמיירי כשאינו מאמינו דאורחא דמילתא הוא דבסיפא דהמשאיל רואה שהשוכר משקר אין רגיל להאמינו אבל במציעתא רגיל הוא להאמינו כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי נמי כולה מיירי כשהמשאיל יודע שמתה כדרכה ובסיפא עושה עצמו כלא יודע לפי שרואה (ד) להשביעו ע"י גלגול שהשכורה מתה כדי שיודה האמת שהוא יודע ודאי ששאולה מתה אבל במציעתא אינו רואה להשביעו וגלגול עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבועה לעולם דאפילו כשנתבע טוען ודאי יהא נאמן במיגו דאי בעי אומר איני יודע וי"ל דאין זה מיגו דאין אדם עושה עצמו ברצון מסופק כי אז נראה שהתובע אומר אמת שטוענו ברי והוא טוען איני יודע ועוי"ל דאין מגלגלין כשטוען תובע טענת שמא אלא בדבר דדומה קצת (ה) כגון טענת אריסין ואפוטרופסין דשבועות (דף מח: ושם) שרגילין ליהנות משל חבריהם משום דמורו היתרא כדאמרינן התם וכגון סוטה שרגילים לדבר שקינא ונסתרה ויש לאוש שמא זינתה גם באירוסין ולכך אין מגלגלין במתניתין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מגלגלין שמגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוטה נפקא לן וי"ל דילפינן בקדושין מעיקרא ממון בקל

וחומר

(א) [לעיל פא. לה.], ב) נשנ"ל והתניא, ג) לקמן פ' המקבל דף קט. פי' מוהל מינוקות. רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה זאל וכו' ל"ל חיים **שנים ישלם** הכל: (ב) ד"ה שאלה וכו' דפסק גמור הוא דאיכא למיטעי כיון שהכל ביום אחד וחשיב דרכא דממונא. וע"ב פ' דבלא טענותיהם יש פסק לב"ד כמ"ש התוס' לעיל דף ג ע"ב וכן לקמן דף ק תוספות ד"ה ולמחז: (ג) ד"ה ביום וכו' לאוקמי בהכי: (ד) בא"ד להשביע לשוכר ע"י: (ה) בא"ד דדומה קצת שהוא אמת כגון טענת אריסין:

גליון הש"ם

גמ' איכסיף. גיטין דף כט ע"ב ולף עז ע"ב ע"ז דף כב ע"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גברא כו'. נ"ב דכמתה מחמת מלאכה הוא. טור וכן לקמן בסיפא:

כב א מיי' פ"א מהל' שאלה ופקדון הל' ג סמג עשין לב טוש"ע ח"מ סי' שדמ סעי' ב:
כג ב טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ג בהג"ה:
כד ג מיי' פ"ב מהל' שאלה ופקדון הלכה ו סמג עשין לב טוש"ע ח"מ סי' שמו סעיף א:
כה ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעי' יב:
כו ה ו מיי' שם הל' ד טוש"ע שם סעי' יג:
כז ז ח מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעיף ד:
כח ט מיי' שם פ"ג הל' ג סמג עשין לב טוש"ע ח"מ סי' שדמ סעיף ד וע"ש:

מוסף רש"י

פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים שפשע כשהיו בעלים במלאכתו (לעיל צה.). למאן דאמר חייב. שלא נאמרה פטור בבעלים אלא בשואל ושומר שכר, שחייבן בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחייבו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו הואיל ופשע (לעיל פא.).